

Kulturplan för Västernorrland 2023-2026

Remissversion

Arbetsmaterial

Handläggare

Maria Oldenmark
Elin Torestad
Sofia Lundin
Ritha Jonsson

 **Region
Västernorrland**

Utgångspunkter	3
Vad är en regional kulturplan?	3
Tidigare planer och processen	3
Vilka är vi?	4
Styrdokument	5
Nationella kulturpolitiska mål	5
Förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet	5
Regional utvecklingsstrategi	6
Regionplan "Liv, hälsa och hållbar utveckling"	6
Målområden	8
I Västernorrland tar vi aktiv ställning för konstnärlig frihet samt stärker den kulturella infrastrukturen och det professionella skapandet	8
I Västernorrland vill vi skapa jämlik tillgång till kultur för alla	9
I Västernorrland har kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet en stark roll i samhällsutvecklingen	10
Principer och verktyg	12
Konst- och kulturområden	13
Scenkonst	13
Kulturarv, museer och arkiv	14
Biblioteksutveckling, läs- och litteraturfrämjande	16
Bild- och form	17
Film och rörlig bild	18
Hemslöjd, slöjd och konsthantverk	18
Spelkultur	19
Genomförande och uppföljning	20
Regionala uppdrag och anslag	20
Samverkan	20
Viktiga samverkansformer	20
Kartläggningar	21
Begrepp och definitioner	22

Utgångspunkter

Vad är en regional kulturplan?

Med regional kulturplan avses en beskrivning av de prioriteringar som regionen vill göra i fråga om regional kulturverksamhet som avses få statligt stöd, prioriteringarnas förhållande till de nationella kulturpolitiska målen samt uppgifter om planerad statlig, kommunal och annan finansiering av verksamheterna. Regionen ansvarar för att den regionala kulturplanen utarbetas i samverkan med länets kommuner och efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället. Med kulturplanen som grund beslutar Statens kulturråd om det statsbidrag som regionen ska fördela. (SFS 2010:2012). Kulturplan för Västernorrland 2023-2026 samlar gemensamma prioriteringar och målsättningar för hur vi i Västernorrland tillsammans vill arbeta för att utveckla kulturen under den kommande fyraårsperioden.

Genom att kulturplanen och de gemensamma målsättningarna tagits fram i bred samverkan med bland andra regionens kommuner: professionella kulturskapare; regionala kulturverksamheter och civilsamhället, kan kulturplanen verka för en flernivåsamverkan och möjliggöra insatser som medfinansieras från både lokal, regional och nationell nivå. Kulturplanen och dess prioriteringar utgör även ett styrdokument vid hantering av regionala anslag och tillfälliga stöd.

Kulturplanen har två målnivåer – tre övergripande målområden som visar på hur vi tillsammans kan skapa förflyttning, samt strategiska målsättningar inom varje konst- och kulturområde. Under avsnittet ”Principer och verktyg” beskrivs arbetssätt hur vi gemensamt ska nå målen. Planen avslutas med ett kapitel om genomförande och uppföljning, här finns även viktiga samverkansformer. Till planen biläggs de regionala kulturverksamheternas årliga prioriteringar, ekonomibilaga och en lista över dialogprocessen.

Tidigare planer och processen

Uppdraget från nämnden för hållbar utveckling inför den nya kulturplanen är att utgå från alla de tre kulturpolitiska målen samt att skapa en kortfattad och strategisk kulturplan med övergripande målsättningar och tydliga prioriteringar i samråd med samverkansparter. Vi har under kulturplaneprocessen strävat efter en bred delaktighet och förankring.

Kulturplaneprocessen började under försommaren 2021 och fortsatte under hösten med insamling av information och dialoger. Vi genomförde dels klusterdialoger inom de olika konst- och kulturområdena där vi sammanförde civilsamhället, folkbildningen och konstnärer samt förtroendevalda och tjänstepersoner från regionen, kommunerna, de regionala kulturverksamheterna och länsstyrelsen, dels dialoger med utpekade områden som kulturella och kreativa näringar, tillgänglighet och nationella minoriteter samt en rad djupintervjuer med utvalda företrädare från olika delar av kulturens infrastruktur. Ett flertal inspel till kulturplanen har även kommit via webbsidan. Under vintern fokuserade kulturplaneprocessen på

identifiering av gemensamma prioriteringar samt återkoppling och förankring med samverkanspartner inför skrivandet av remissförslaget till kulturplan.

I dialogerna har det framgått att det i Västernorrland är viktigt att barn och ungas delaktighet och tillgång till kultur beaktas. Barn och unga är både framtidens utövare, arrangörer och publik. Kommunala strukturer och närvaron av regional kultur i hela regionen är viktiga för barn och ungas jämlika tillgång till kultur.

I kulturens ekosystem är kulturaktörer, professionella utövare, ideella arrangörer, publiken och skolan beroende av varandra och oumbärliga för ett Västernorrland rikt på kultur. Det måste finnas en mottagarkapacitet i hela Västernorrland för att utbudet ska nå ut, ofta utgörs den av ideella arrangörs- och husägandeföreningar.

Kulturaktörer är en förutsättning för att de professionella utövarna ska kunna bli anlitade, verka och utvecklas samtidigt som konstnärerna är en förutsättning för att skapa innehåll – konsten. I dialogerna har också de professionella utövarnas förutsättningar lyfts samt hur viktiga de regionala kulturverksamheterna betyder för att det ska finnas arbetsmöjligheter, förutsättningar för möten med kultur samt ett kvalitativt utbud i hela Västernorrland.

Om kulturen ska kunna verka som en dynamisk, utmanande och obunden kraft behöver den fritt kunna spegla och utforska olika företeelser. Det kan innebära samhällskritik och perspektiv som kan provocera. Ett oberoende kulturliv är en nödvändighet för att vi ska ha ett brett och kvalitativt kulturutbud. Vi ser därför att kulturpolitikens uppgift är att skapa goda förutsättningar för kulturen och konsten. Kultur med spets och hög konstnärlig kvalitet motsvarar grundforskning eller innovation som driver utvecklingen framåt. Därför behöver vi också stärka möjligheterna för nyskapande kulturuttryck så att konsten kan verka tillsammans med andra samhällsområden och politikområden.

Vilka är vi?

Region Västernorrland har ett ansvar för samverkansmodellens genomförande i Västernorrland. I ansvaret ingår att ta fram gemensamma prioriteringar, fördela medel och följa upp. Målområden, principer och verktyg samt strategiska mål kopplat till konst- och kulturområden har tagits fram i bred samverkan och måluppfyllelsen ligger därför på ett flertal aktörer i Västernorrland. Region Västernorrland har sedan kultursamverkansmodellens införande haft en stark närvaro av statlig finansiering, vilket har skapat goda förutsättningar för fortsatt utveckling.

Kulturenheten utgör tillsammans med regionens tre folkhögskolor Kultur och bildningsverksamheten, som är en del av Regional utveckling. Här arbetar vi för tillgänglig kultur i hela regionen. Tillsammans verkar vi för livslångt lärande, tillgång till konstnärliga utbildningar och goda förutsättningar för yrkesverksamma konstnärer samt ett demokratiskt samhällsbygge. Inom Kulturenheten ryms regional kultur- och kulturarvsutveckling, konststrategisk verksamhet, konstnärlig gestaltning och regional biblioteksverksamhet,

inklusive litteraturutveckling och tillgängliga nyheter. Genom samfinansierade verksamheter ansvarar vi även för regional scenkonst, regional museiverksamhet samt film och hemslojdsfrämjande verksamhet.

Styrdokument

Kulturplanen utgår från de nationella kulturpolitiska målen och förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet. Region Västernorrland har i sin roll som utvecklingsansvarig aktör tagit fram en ny regional utvecklingsstrategi (RUS) för perioden 2020-2030. Tillsammans med Region Västernorrlands regionplan och kulturpolitisk policy är RUS utgångspunkt för arbetet. Strategiskt kulturarvsprogram för Västernorrland och Regional biblioteksplan är aktiva delar i kulturplanen. Utöver detta relaterar kulturplanen till gällande lagstiftning inom museiområdet och bibliotek samt diskrimineringslagstiftningen, Agenda 2030 och barnkonventionen. Enligt lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk ska det allmänna främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige. Sedan 2011 anges även i regeringsformen (1 kap, 2§) att det samiska folkets möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas.

Nationella kulturpolitiska mål

Kulturen ska vara en dynamisk, utmanande och obunden kraft med yttrandefriheten som grund. Alla ska ha möjlighet att delta i kulturlivet. Kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet ska prägla samhällets utveckling.

För att uppnå målen ska kulturpolitiken:

- främja allas möjlighet till kulturupplevelser, bildning och till att utveckla sina skapande förmågor;
- främja kvalitet och konstnärlig förnyelse;
- främja ett levande kulturarv som bevaras, används och utvecklas;
- främja internationellt och interkulturellt utbyte och samverkan;
- särskilt uppmärksamma barns och ungas rätt till kultur.

Förordningen (2010:2012) om fördelning av vissa statsbidrag till regional kulturverksamhet

Genom medlen inom kultursamverkansmodellen ska regionen ansvara för att bidragsgivningen enligt förordningen främjar en god tillgång för länets invånare till

1. professionell teater-, dans- och musikverksamhet,
2. museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete,
3. biblioteksverksamhet och läs- och litteraturfrämjande verksamhet,
4. professionell bild- och formverksamhet,
5. regional enskild arkivverksamhet,
6. filmkulturell verksamhet, och
7. främjande av hemslojd.

Regional utvecklingsstrategi

Västernorrlands regionala utvecklingsstrategi 2020-2030 (RUS) innehåller långsiktiga målsättningar och prioriteringar för att regionen ska utvecklas på ett hållbart sätt. Visionen utgår från ett Västernorrland där vi agerar tillsammans för Västernorrlands bästa och tillsammans skapar den handlingskraft som är nödvändig för att tillvarata Västernorrlands alla möjligheter - i dag och i framtiden. Kulturplanen är en del av den regionala utvecklingsstrategin och ska bidra till att uppfylla strategins vision och dess målområden:

2030 har Västernorrland som plats stärkts i ett nationellt och globalt perspektiv

2030 arbetar vi på en enad front för att påverka nationell- och EU-nivå inom en rad olika politikområden för att skapa rätt förutsättningar för utveckling och tillväxt i Västernorrland. Vi har ett konkurrenskraftigt, innovativt och kreativt näringsliv och kulturliv som speglar mångfald och jämlikhet stärker Västernorrland i ett nationellt och globalt perspektiv.

2030 är Västernorrland den plats som människor väljer för att leva och besöka

2030 har våra städer och landsbygder utvecklats och är välmående. Social sammanhållning samt god och jämlik hälsa är en förutsättning för hållbar samhällsutveckling. Utvecklingen av klimatsmarta samhällen, där vi värnar och tillgängliggör våra kulturmiljöer, bidrar till attraktiva boendemiljöer och fler besökare. Vi välkomnar människor till Västernorrland och genom vår ökade attraktivitet flyttar fler människor till vår region och fler väljer att bo kvar. Ett rikt förenings- och kulturliv är viktigt för demokrati och folkhälsa och bidrar till länets attraktionskraft som besöksmål.

2030 är Västernorrland platsen där företag och organisationer väljer att växa

2030 erbjuder Västernorrland ett innovativt klimat och en mycket attraktiv miljö för hållbara företag och organisationer som genererar tillväxt och sysselsättning. Insatser för entreprenörskap och en tydlig stödstruktur bidrar till en mångfald av företag och företag på lika villkor har möjlighet att bidra till en hållbar tillväxt. Företagande och entreprenörskap i alla branscher, från tillverkningsindustri och gröna näringar till tjänstesektor, besöksnäring och kulturella och kreativa näringar ska gemensamt kunna bidra till fler arbetstillfällen och ökad sysselsättning.

Kulturplanen ingår i en struktur inom RUS som innefattar målsättningar utifrån Agenda 2030 och ett antal kopplade strategier, planer och program som exempelvis Region Västernorrlands kulturpolicy.

Regionplan "Liv, hälsa och hållbar utveckling"

Region Västernorrland samarbetar nära med andra samhällssektorer för att skapa ett konkurrenskraftigt, innovativt och kreativt närings- och kulturliv som bidrar till hållbar tillväxt för länet.

Region Västernorrland vill erbjuda tillgänglig och kvalitativ kultur-, konst- och biblioteksverksamhet för alla. De regionala kulturverksamhetsområdena ska vidareutvecklas

och vara tillgängliga i hela länet. Region Västernorrland är en aktiv och drivande part i olika samfinansierade kulturverksamheter som ger länets invånare möjligheter att uppleva en mångfald av olika kulturyttringar.

Målområden

I dialogprocessen har vi samlats kring tre målsättningar som beskriver hur vi kan arbeta tillsammans för ett Västernorrland.

- I Västernorrland tar vi aktiv ställning för konstnärlig frihet samt stärker den kulturella infrastrukturen och det professionella skapandet
- I Västernorrland vill vi skapa jämlik tillgång till kultur för alla
- I Västernorrland har kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet en stark roll i samhällsutvecklingen

I Västernorrland tar vi aktiv ställning för konstnärlig frihet samt stärker den kulturella infrastrukturen och det professionella skapandet

Konstnärlig frihet och armlängds avstånd är viktiga principer för den offentligt finansierade konsten och kulturen. Det innebär bland annat att främja kulturens oberoende ställning samt sakkunskap vid konstnärligt urval.

Genom att utveckla en strategisk och kompetent konstpolitik skapar vi goda förutsättningar för professionella kulturutövare, kulturella och kreativa näringar och ett levande kulturutbud i hela regionen. För att säkerställa goda förutsättningar behöver vi stärka kunskapen kring arvoden, kollektivavtal inom kultursektorn och upphovsrättsliga frågor. Därför behöver vi i Västernorrland tillsammans verka för goda villkor för kulturellt, konstnärligt och kreativt skapande.

Vi vill skapa goda förutsättningar för produktion av kultur med hög konstnärlig kvalitet, och möjligheter för breddat deltagande så att fler får tillgång till kultur som ett sätt att uttrycka sig. Vi vill även gynna nyskapande initiativ med relevans för fler, som ifrågasätter normer. Ett normkritiskt synsätt utmanar traditionella tankesätt och bidrar till kreativ och demokratisk utveckling.

Det kulturpolitiska ansvaret delas mellan kommunerna, regionerna och staten. En långsiktig offentlig finansiering är en förutsättning för en stark kultursektor. Genom verksamhetsstöd till kulturområdet och samverkan med aktörer inom kultur vill vi främja jämlik tillgång till konst, kultur, kunskap samt fri åsiktsbildning. Vi vill även främja konstnärlig verksamhet och kulturutbud genom stöd och goda produktionsmöjligheter.

För fortsatt konstnärlig utveckling och kontinuerligt lärande behövs stöd till utbildningsmöjligheter och utbyten inom och utom regionens gränser. Tillgång till konstnärliga utbildningar och samverkan med akademi och forskning är viktiga faktorer för utveckling. Samverkan och utbyten över gränserna kan både stärka arbetsmöjligheterna och utveckling med spets inom olika konst och kulturområden.

Kulturens infrastruktur består av en mångfald av aktörer. För att utövare ska kunna verka och synas i Västernorrland behövs mötesplatser, plattformar och scener för samtida konst och

kultur. Konstnärer och regionala kulturverksamheter fungerar som kulturens motorer och ger arbetstillfällena och synlighet.

Utöver producentledet och konstnärsrollen, behövs en mottagarkapacitet för att kulturen ska nå ut till sin publik. Här spelar ideella kulturföreningar, professionella arrangörer och offentliga aktörer en viktig roll för ett tillgängligt kulturutbud. Vi behöver aktörer som verkar för ett mångfacetterat kulturliv där det finns utrymme för såväl spets och experimentell verksamhet som bredd.

I Västernorrland behöver vi samla kraft och stärka aktörer för att växla upp lokala, regionala, nationella och internationella initiativ och stödmöjligheter.

I Västernorrland vill vi skapa jämlik tillgång till kultur för alla

Kulturlivet i Västernorrland ska engagera invånarna och främja allas möjligheter att skapa, berätta, uttrycka sig och sin åsikt.

Kulturens förutsättningar att nå ut vilar på en mängd aktörer inom offentlig förvaltning, civilsamhälle och näringsliv. För att skapa jämlik tillgång till kultur i Västernorrland behövs samverkan kring resurser och en tydligare roll- och ansvarsfördelning inom kulturområdet.

Barnkonventionen ger alla barn rätt att delta i det kulturella och konstnärliga livet och främjar lika möjligheter till kulturell och konstnärlig verksamhet. Möten med kultur och estetiska lärprocesser kan bidra till att fler elever når utbildningsmål och sin fulla potential. Vi vill verka för barn och ungas eget skapande, delaktighet och likvärdig tillgång till en bredd till kulturuttryck, både i skolan och på fritiden. Vi vill samverka för en långsiktig kulturpolitik som bidrar till likvärdig tillgång till kultur för unga.

Aktörer inom kultur och bildning verkar tillsammans för livslångt lärande, delaktighet i samhället och minskat utanförskap. Tillgång till objektiv kunskap om vår historia och samtid är en förutsättning för fri åsiktsbildning och ett demokratiskt samhälle. Genom biblioteksverksamhet, aktiv förvaltning av museisamlingar och arkiv tillgängliggörs viktigt källmaterial. Ett kontinuerligt berättande och kunskapsbyggande med grund i forskning ska pågå, i samverkan med civilsamhälle och offentliga aktörer.

Vi vill verka för breddat deltagande i kulturlivet. Sociala klyftor och geografi får, tillsammans med diskrimineringsgrunderna, inte minska möjligheterna till det egna skapandet eller möjligheter att nås av offentligt finansierad kultur. Vi vill också stärka närvaro och deltagande i kulturlivet för de nationella minoriteterna och urfolket samerna.

Vi vill fortsatt möta kultur fysiskt, men digitala verktyg kan öka delaktigheten och ge rum för fler och fördjupade berättelser. Vi behöver fortsatt utveckla den digitala kompetensen för en jämlik tillgång till information och kunskap samt för möjlighet till eget skapande och

deltagande i konst- och kulturlivet. Kulturaktörerna behöver fortsatt stärka kompetensen inom digital förmedling och tillgängliga produktioner.

Vi vill bygga kompetens och kapacitet för utveckling tillsammans med civilsamhällets kulturaktörer. För att den kultur som produceras i Västernorrland ska nå sin publik behöver vi ett starkt arrangörsled. De ideella arrangörerna, särskilt utanför tätorterna, är en viktig del av kulturens infrastruktur. Vi vill utveckla en kulturpolitik som stärker arrangörerna och mottagarkapaciteten i samverkan med kommunerna, kulturaktörerna och civilsamhället.

Vi vill att västernorrlänningarna ska få möjlighet att möta alla konstformer, även dem med svagare regional infrastruktur. Genom att höja kunskapen och samverka kan vi synliggöra fler kulturuttryck.

I Västernorrland har kreativitet, mångfald och konstnärlig kvalitet en stark roll i samhällsutvecklingen

I Västernorrland arbetar vi för ett kulturliv som präglas av demokratiska värden. Jämlikhet, jämställdhet och interkulturell dialog behövs för ett dynamiskt kulturliv. Vi ser också de goda effekter som konst- och kulturuttryck har för samhällsutvecklingen.

För en hållbar regional utveckling i Västernorrland ska Agenda 2030 och de tre hållbarhetsperspektiven, socialt, ekonomiskt och ekologiskt, beaktas. Kulturens förmåga att gestalta frågeställningar, ge perspektiv, påverka attityder och stimulera engagemang kan bidra ett mer hållbart samhälle.

För att kulturpolitiken ska kunna samspela på lokal, regional, nationell som internationell nivå har vi behov av ett gemensamt kunskapsbyggande. En gemensam helhetssyn och samverkan mellan det fria kulturlivet, civilsamhället, offentliga organisationer och näringslivet behövs.

Det är viktigt att kultur värdesätts och resurssätts inom alla samhällssektorer samt att kunskap om kulturens förutsättningar ökar hos andra politikområden. För att säkra ett framtida kulturutbud behöver vi professionella kulturskapare. Grundskolan, kulturskolan och estetiska program inom gymnasieskolan skapar tillsammans med folkbildningen en grogrund för kommande generationers konstnärer, arrangörer och publik. För att fler unga ska välja att bli konstnärer behöver vi stärka tillgången till konstnärliga utbildningar och tillgången till kultur i skolan.

Kulturella och kreativa näringar (KKN) är företag som har kulturskapande och kreativitet som affärsidé. Aktörer inom KKN är del av ett ekosystem som tillsammans har förmåga att lösa samhällsutmaningar. För fler livskraftiga företag inom KKN krävs samverkan mellan politikområdena kultur och tillväxt. Vi vill främja kunskapsbyggande, gränsöverskridande initiativ och nätverk mellan KKN-aktörer. För att främja utvecklingen inom KKN bör koppling mellan forskning, innovation och kultur stärkas. Vi ser ingen motsättning i att lyfta kulturdriven

tillväxt, förnyelse och innovation bland KKN-företag samtidigt som vi står upp för konstens egenvärde.

Kulturen spelar en stor roll för besöksnäringen och är en resurs för hållbar regional utveckling. Vi vill samverka kring initiativ som bidrar till Västernorrland som en kulturregion som fler besöker, bor i och är stolta över. Vi vill därför arbeta för att stärka samverkan mellan KKN och besöksnäringen.

Principer och verktyg

- Vi behöver vara öppna för nya initiativ och samverkan som gynnar hela regionen eftersom människor engagerar sig på nya sätt kring viktiga frågor.
- Kompetensbyggande och omvärldsbevakning är vägledande vid beslut.
- Effektiva och strategiska samverkansformer är en förutsättning för att nå målsättningarna. Befintliga samverkansstrukturer, nätverk och uppdrag ska ses över och utvecklas kontinuerligt för att nå sina syften.
- Gemensam planering och årliga prioriteringar tas fram i olika samverkansorgan. Mål och prioriteringar behöver utvärderas i samverkan eftersom kulturplanens genomförande vilar på flera organisationer, institutioner samt ideella aktörer. Vi vill utveckla smartare samverkan med delade resurser och kompetens.
- Verksamheterna behöver kunna planera långsiktigt och prioritera sitt grunduppdrag och överenskommen utveckling.
- Utvecklingsprojekt och initiativ möjliggör ökad kunskap och metodutveckling. Om permanent verksamhet ska etableras bör det finnas en plan för implementering.
- Genom gemensamma finansieringsmodeller och överenskommelser skapas hållbara resurser.
- För att växla upp medel i projekt och satsningar samverkar vi på flera nivåer och skapar förutsättningar för kulturaktörer att ta del i större utlysningar av medel på lokal, regional, nationell och EU-nivå.
- Genom att tillvarata digitaliseringens möjligheter kan vi bidra med ett verktyg för konstnärlig utveckling, ökad delaktighet och tillgänglighet. Vi behöver fortsatt utveckla den digitala kompetensen för en jämlik tillgång till information och kunskap samt för möjlighet till eget skapande och deltagande i konst- och kulturlivet. Kulturaktörerna behöver fortsatt stärka kompetensen inom digital förmedling och tillgängliga produktioner.

Konst- och kulturområden

Inom varje konst- och kulturområde återfinns gemensamma strategiska målsättningar som tagits fram i bred samverkan. Ansvar för genomförandet av målen vilar därför på alla Västernorrlands kulturaktörer.

Scenkonst

Scenkonstområdet omfattar flera uttrycksätt, vilka i denna kulturplan är indelade i cirkus-, dans-, musik- och teaterverksamhet. Scenkonstområdet vilar på två ben där professionell och ideell verksamhet utgör varsitt och fungerar som en tillgång och resurs för varandras verksamhet och engagemang. I Västernorrland finns flera starka aktörer inom området, både på professionell och ideell nivå. Detta skapar förutsättningar för att erbjuda en bra balans mellan spets och bredd. Scenkonst bidrar till platser för samtal och möten och kan verka på flera nivåer av tillgänglighet, bland annat genom att kunna vara språklöst. Därför är det viktigt att scenkonst främjas och är tillgängligt för alla, för utövande, medskapande, eget skapande och befintlig och ny publik i hela länet där barn och unga är en prioriterad målgrupp.

Riksteatern Västernorrland (RTY) är en ideell förening inom den nationella folkrörelsen Riksteatern. RTY är en resurs för all professionell scenkonst i Västernorrland, såväl för barn som vuxna. RTY är ett samverkansorgan och en resurs för regionen riksteaterföreningar, kommuner, skolor, bibliotek och andra arrangörer. Uppgiften är att medverka till att samordna scenkonsten i regionen. Samverkan med olika parter är nödvändiga för att kunna genomföra befintliga uppdrag och utvecklingsprojekt.

Scenkonst Västernorrland AB ägs av Region Västernorrland och Sundsvalls Kommun som tillsammans med Kulturrådet finansierar grunduppdraget. Bolaget ska bedriva och organisera professionell verksamhet inom musik-, teater-, dans- och filmkonstområdet. Kreativitet, mångfald och kvalitet ska prägla bolagets verksamhet. Scenkonst Västernorrlands prioriterade målgrupp är barn och unga. Bolaget bedriver en omfattande skapande verksamhet på fritiden och är den ledande aktören för scenkonst och film i skolan i länets alla kommuner. Film Västernorrlands verksamhet beskrivs under rubriken Film och rörlig bild.

Norrdans är ett internationellt danskompani som arbetar med innovation och normkreativitet inom samtida dans och koreografi. Genom kommunalförbundet Norrlands nätverk för Musikteater och dans (NMD) har kompaniet även ett uppdrag att turnera främst i de fyra norrläna men även nationellt och internationellt. Kompaniet driver ett brett utbud av pedagogiska aktiviteter som introducerar barn, ungdomar och vuxna till dans och rörelse. Hos Norrdans finns även Västernorrlands danskonsulent, en regional resurs med uppdrag att stärka och utveckla dansområdet i länet.

Musik Västernorrland arbetar för och med musiklivet i hela länet. Verksamheten inrymmer Nordiska Kammarorkestern och en turnéverksamhet för frilansmusiker inom genrer som jazz, konstmusik och folk- och världsmusik. Nordiska Kammarorkestern sprider västerländsk konstmusik till länets medborgare och samarbetar med världsartister och skapar crossover-

konserter. Ungdomsensemblar och mötesplatser för unga musiker är en viktig del av Musik Västernorrlands främjande arbete.

Teater Västernorrland är länets egen teater och producerar en varierad repertoar av hög konstnärlig kvalitet för barn, unga och vuxna. Teatern har en fast skådespelarensensemble och ett helt hus fyllt med ateljéer och verkstäder. Teatern bedriver en omfattande skolverksamhet, ger stöd till amatörteaterföreningar och erbjuder aktiviteter på fritiden.

2026 ska Västernorrland vara en plats där:

- **scenkonsten når fler människor när vi verkar för breddat deltagande och bygger relationer med ny publik;**
- **arrangörsled och mottagarkapacitet är starka i hela Västernorrland och scenkonsten når ut till fler;**
- **utbyten och samverkan på regional, interregional, nationell och internationell nivå bidrar till bredd och utveckling**
- **barn och unga har jämlik tillgång till eget skapande och professionellt kulturutbud i hela Västernorrland;**
- **nyskapande uttryck, konstnärlig kvalitet och en bredd av genrer och kulturuttryck främjas;**
- **möjligheterna för professionella kulturskapare inom scenkonst att verka och utvecklas i Västernorrland är goda;**
- **tillgång till ett professionellt utbud i hela länet möjliggörs genom återväxt och god kompetensförsörjning inom scenkonstområdet;**
- **möten mellan professionella och ideella aktörer möjliggör en scenkonst med både bredd och spets.**

Kulturarv, museer och arkiv

Västernorrland har en mångfald av fantastiska kulturmiljöer och ett rikt kulturarv som genom att de bevaras, används och utvecklas bidrar till ett hållbart samhälle. Kulturarvet, där kulturmiljöer ingår, omfattar ett stort tidsspänn och sätter människan i ett historiskt sammanhang. Gemensamt utgör de samhällets kollektiva minne och är av betydelse för historia, nutid och framtid. Kulturarv omfattar alla materiella och immateriella uttryck av mänsklig aktivitet genom tiderna. Kulturmiljö handlar om hela den av människan påverkade och formade fysiska miljön. Kulturarvet har en stark basstruktur i Västernorrland och är levande och under ständig förändring.

Region Västernorrland och Länsstyrelsen Västernorrland har i bred samverkan och i samråd med kulturarvsaktörer och kommunerna i länet tagit fram ett strategiskt kulturarvsprogram för 2021-2024. Programmet utgör riktlinjen för det regionala arbetet med kulturarv under planperioden. Målen i programmet understryker den demokratiska värdegrunden som hela

programmet vilar på samt idén om ett tillgängligt och attraktivt kulturarv. Hållbarhetsperspektivet ska vara centralt i arbetet.

I Västernorrland arbetar många aktörer och organisationer med kulturarvsutveckling på institutionell och civilsamhällesnivå. Region Västernorrlands kulturarvsstrateg arbetar främjande och utvecklande med kulturarvet i länet tillsammans med andra kulturarvsaktörer. Tillsammans med Länsstyrelsen Västernorrland arbetas strategiskt för att uppnå målen i kulturarvsprogrammet.

Stiftelsen Länsmuseet Västernorrland är den regionala institutionen för kultursamverkansområdet "Museer och museernas kulturmiljöarbete" i Västernorrland. Uppdraget genomförs under det publika namnet Västernorrlands museum. Huvuduppdraget är att bevara och förmedla länets kulturarv, genom kunskapsuppbyggnad, samlingsförvaltning, samverkan med kunskapsinstitutioner och genom förmedling – utställningar, program och annan publik verksamhet. Stiftelsen äger flera kulturhistoriska miljöer i länet och har ett regionalt upptagningsområde för verksamheten inom framförallt kulturarv och kulturmiljö. Museibygnad med magasin och Murberget friluftsmuseum finns i Härnösand. Visionen för Västernorrlands museum är att vara den självklara mötesplatsen för dialog och kunskap om länets historia, samtid och framtid. Med mötesplats avses då alla kontaktytor museet har med omvärlden – i samverkan med civilsamhälle, professionell kultur och näringsliv, i möte med folkbildning och akademi, besöksnäring och upplevelser.

Region Västernorrland och Härnösands kommun är stiftelsebildare för Stiftelsen Länsmuseet Västernorrland och står tillsammans med Kulturrådet för huvudfinansieringen. Stiftelsen är en anslagsstiftelse med uppdrag att bedriva regional museiverksamhet och museernas kulturmiljöarbete samt hemslöjdsfrämjande. Museet är också en viktig och oberoende arena för samtidskultur och samtidskonst.

Föreningsarkivet Västernorrland är den institution i länet som ansvarar för föreningslivets kulturarv. Detta görs bland annat genom att samla in och inventera arkiv, uppsökande fältverksamhet, vård och registrering samt forskarservice och annan utåtriktad verksamhet. Föreningsarkivet verksamhet omfattar hela Västernorrland, arkiven ligger i Sundsvall och Härnösand.

Näringslivsarkiv i Norrland-NIN är en arkivinstitution med uppdrag att bevara, tillgängliggöra och tillhandahålla historisk dokumentation från norrländska företag och norrländskt näringsliv. Huvuduppgifterna är att samla in och ta hand om företagsarkiv, att lämna kvalificerade arkivtjänster åt företagen och att främja forskningen på företagsarkiv och utgöra ett samverkansorgan mellan näringslivet och de vetenskapliga institutionerna.

2026 ska Västernorrland vara en plats där:

- **kulturarvet är angeläget, fler berättelser främjas och människors historiska och kulturella medvetenhet stärks;**
- **kulturarvet är tillgängligt för alla och upplevs som en gemensam kunskapskälla;**

- **kulturarvet är en resurs för hållbar utveckling;**
- **alla samhällssektorer tar ett ökat ansvar för kulturarvet;**
- **hållbar demokratisk utveckling och framtida tillgång till kunskap har säkrats genom aktiv förvaltning av samlingar och arkiv;**
- **museer har en stark roll som lokala nav för kunskap, upplevelser och fri åsiktsbildning, genom kunskapsuppbyggnad och publik verksamhet;**
- **kulturarvets roll och betydelse har stärkts genom samverkan med offentliga och ideella sektorn, högskola och andra kunskapsinstitutioner samt näringsliv;**
- **kulturarvet som resurs har utvecklats genom museernas publika arbete och genom dialog, delaktighet och medskapande.**

Biblioteksutveckling, läs- och litteraturfrämjande

Regionbibliotek Västernorrland har i uppdrag att verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Regionbibliotek Västernorrland ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt, och ska såsom en del av det allmänna biblioteksväsendet bidra till att biblioteksverksamhet, information och litteratur är tillgänglig för alla. Särskild uppmärksamhet ska ägnas åt personer med funktionsnedsättning, samt åt de nationella minoriteterna och personer som har annat modersmål än svenska. Barn och unga är särskilt prioriterade.

Regionbibliotek Västernorrland består av tre delar. Biblioteksutveckling Västernorrland ska främja samarbete, verksamhetsutveckling och kvalitet när det gäller de folkbibliotek som är verksamma i länet, och samarbetar brett med kommunal och regional verksamhet, samt med aktörer inom civilsamhälle, med syfte att främja läsning, digital delaktighet, och tillgång till litteratur. Litteratur Västernorrland ska verka för att främja litteraturen som konstform, exempelvis genom stärkt infrastruktur och samverkan på litteraturområdet, samt fokus på författare och andra litterära yrkesutövare i Västernorrland. Lättillgängliga nyheter och inläsningstjänst erbjuder invånare med läshinder en gratis taltidning, Spotlight, och en tidning korta nyheter på lätt svenska, Y-bladet. Tidningarna är gratis och innehåller reportage och läsnyheter ur synskadades och läshindrades perspektiv. Inläsningstjänst läser in texter för dem som har svårt att läsa tryckt text.

Fokusområden för Regionbibliotek Västernorrland är barn och unga, demokrati och mångfald, digital utveckling, jämlik tillgång och mediasamverkan, litteratur som konstform, läsfrämjande, och tillgänglighet.

2026 ska Västernorrland vara en plats där:

- **fler människor i Västernorrland läser, skriver, skapar och deltar i samhällsutvecklingen utifrån sina förutsättningar;**

- **det finns goda möjligheter för författare att leva och utvecklas i Västernorrland;**
- **en mångfald röster tar plats i det offentliga samtalet, exempelvis genom bibliotekens arbete för stärkt yttrandefrihet;**
- **starka och hållbara strukturer och nätverk inom litteratur- och biblioteksområdet bidrar till höjd kvalitet och god tillgång till litteratur och biblioteksverksamhet i hela regionen;**
- **biblioteken har stärkt sin roll som lokala nav och mötesplatser för kunskap, delaktighet, och förmedling av kultur och litteratur.**

Bild- och form

Bild- och formområdet omfattar både professionellt skapande, främjande för barn och unga, gestaltad livsmiljö och god tillgång till möten med samtidskonst. En mångfacetterad konstscen förutsätter att konsten får verka ifrågasättande, utvecklande och som en arena för möten och debatt. Likaså utgör goda utställningsmöjligheter och plattformar för samtidskonst sätt att tillgängliggöra konsten som att skapa utrymme för konstnärers arbete och utveckling. Här är både kommunala institutioner och den regionala museiverksamheten viktiga delar av infrastrukturen tillsammans med civilsamhällets aktörer.

Länets invånare har rätt till att få ta del av konst. Det förutsätter konstnärer har möjlighet att verka i länet. MU-avtalet är ett verktyg för att konstnärerna ska få skälig ersättning för sitt arbete i utställningsverksamhet. Enprocentsregeln bidrar till att såväl bredda arbetsmöjligheter för professionella konstnärer som tillgången till konst av god kvalitet.

Konst Västernorrland arbetar med konsthandläggning och konststrategisk verksamhet och omfattar även redaktionen för den nätbaserade konstitidningen Volym. Arbetsgruppen har i uppdrag att stärka och bredda bild- och formkonstens ställning i länet samt tillgängliggöra konst och konstupplevelser i hela Västernorrland. Konsthandläggarna verkar för tillgång till samtidskonst genom konstinköp och konstnärlig gestaltning i Region Västernorrlands lokaler. Konststrategernas uppdrag är att arbeta konstfrämjande och konstpolitiskt med utvecklingsfrågor inom bild- och formområdet. Arbetet sker i samverkan med yrkesverksamma konstnärer, tjänstepersoner, politiker, institutioner, föreningar och en konstintresserad allmänhet. Konstitidningen Volym syfte är att synliggöra konstnärlig verksamhet, konstpolitik och samtidskonstens utveckling i Västernorrland och norra Sverige.

2026 ska Västernorrland vara en plats där:

- **konstnärer har goda möjligheter att leva, verka och utvecklas;**
- **det finns en stark infrastruktur för professionell bild- och formkonst med ökad tillgång till samtidskonst;**
- **professionell bild- och formkonst synliggörs och intresset för samtidskonsten främjas;**
- **tillgång till offentlig konst i Region Västernorrlands lokaler utvecklas;**

- **området gestaltad livsmiljö utvecklas i samverkan med länets kommuner och andra aktörer;**
- **barn och unga har tillgång till professionell bild- och formkonst samt eget utövande.**

Film och rörlig bild

Film och rörlig bild är ett sektorsövergripande kulturområde som i sitt uttryck kan verka berättande, dokumenterande, som förmedlar fakta, verklighet och fiktion. Det stora intresset för film och rörlig bild skapar möjligheter till att utveckla kritiskt och analytiskt tänkande i kombination med eget skapande. Här utgör barn och unga en viktig målgrupp. En stabil och långsiktig finansiering inom området tillsammans med goda finansieringsvägar erbjuder möjligheter till skapande och produktion samt arbetstillfällen på bred front, och bidrar till en naturlig koppling mellan kultur och näringsliv.

Film Västernorrland arbetar med att främja och utveckla filmkulturen i länet och bedriver en omfattande filmpedagogisk verksamhet för barn och unga, i skolan och på fritiden. Genom samproduktion av kort- och dokumentärfilm verkar Film Västernorrland för att en mångfald av filmer med hög kvalitet görs i länet. Ett särskilt fokus ligger på att utveckla unga filmskapare och talanger. Från och med 2022 samproducerar Film Västernorrland långfilm och tv-dramaserier via långsiktig regional och kommunal finansiering. Film Västernorrland ger råd och stöd till biografier och andra visningsaktörer i länet och arrangerar den internationella filmfestivalen Filmfest Sundsvall.

2026 ska Västernorrland vara en plats där:

- **barn och unga i Västernorrland har goda kunskaper om film och rörlig bild och ges möjligheter till eget skapande;**
- **invånare i Västernorrland tar del av värdefull film från hela världen genom att biografier och andra visningsaktörer samt mötesplatser för filmkonsten stärks;**
- **filmare gör kontinuerligt värdefull film som får spridning nationellt och internationellt;**
- **det finns goda förutsättningar för att utveckla talanger och konkurrenskraftiga, drivna kreatörer och filmarbetare;**
- **vi stärker filmen som konstområde och en stark professionell filmbransch genom långsiktig finansiering;**
- **en långsiktigt hållbar filmproduktion främjas.**

Hemslöjd, slöjd och konsthantverk

Slöjdområdet verkar i en traderande tradition där gamla kunskaper och erfarenheter byggs på och modifieras i förhållande till rådande tidsanda och behov. Kunskapsutbyte och kunskapsutveckling på olika nivåer sker i samarbete över region- och landsgränser.

Slöjdområdet är en vid och omfattande kulturyttring som samverkar med många andra verksamheter såsom fritidsverksamhet, byggnadsvård, lokal produktion, besöksnäring och friluftsliv.

Genom hemslöjdskonsulenternas arbete med riktad verksamhet till grundskolan nås alla barn och unga i regionen. Slöjdande stärker barns och ungas praktiska kompetens, förmåga till problemlösning och bidrar till känslan av att kunna reda sig själv. Slöjd är också en inspirations- och kunskapskälla för en mer hållbar livsstil. Verksamheten omfattar utbildningsinsatser för slöjdlärare och fritidsledare genom slöjdhandledarutbildning, utveckling av hemsidan slöjddomkommerlastad.se samt genom att verka för ökad andel slöjd inom skapande skola. Hemslöjdsfrämjande verksamhet är en del av Stiftelsen Läns museet Västernorrlands uppdrag.

Professionella, semiprofessionella och hobbyslöjdare stärks genom att ta del av uppdrag och kompetensutveckling och aktiva nätverk genom hemslöjdskonsulenternas verksamhet. De är viktiga kulturbärare som upprätthåller och utvecklar slöjdområdet och bidrar till regionens attraktivitet och näring.

2026 ska Västernorrland vara en plats där:

- **alla intresserade i hela regionen, såväl vuxna som barn och unga, ska ha möjlighet att slöjda;**
- **pedagogiska insatser för barn och unga kring hemslöjdens tekniker finns tillgängliga för grundskola och fritidsverksamhet;**
- **professionella och aktiva slöjdare har goda möjligheter att leva, verka och utvecklas i Västernorrland;**
- **slöjdområdets kunskaper anses som relevant för samtida vardagsliv;**
- **slöjdområdet samverkar interkulturellt, nationellt och internationellt - för effektiv kompetens- och resursanvändning.**

Spelkultur

Spelkulturen är bransch och intresseområde som sysselsätter, engagerar och stimulerar en stor andel av befolkningen, inte minst barn och unga. Inom begreppet ryms subkategorierna bordsspel, digitala spel, levande spel, övrig spelkultur. Spelkulturen är gränsöverskridande och ger utlopp för kreativitet och gemenskap i en kulturform där medskapandet är starkt, spel kan även vara en resurs för lärande. Interaktiva och digitala spel är en bransch under utveckling i Västernorrland.

2026 ska Västernorrland vara en plats där:

- **vi har etablerade nätverk som ökar kunskapen om hur spelkulturområdet kan utvecklas.**

Genomförande och uppföljning

Genomförande av kulturplanen handlar om att skapa kapacitet för att uppfylla målen. Målen följs upp genom dialoger med samverkansparter och i de verktyg för uppföljning som utvecklats och anpassats för var verksamhet. För regional kulturpolitisk utveckling krävs flernivåsamverkan, långsiktig finansiering, överenskommelser och uppdrag samt strategiska insatser.

Regionala uppdrag och anslag

Årliga prioriteringar utifrån kulturplanens målsättningar tas fram för regionala kulturverksamheter inom kultursamverkansmodellen. De följs upp genom dialoger och redovisas i kulturdatabasen, det verktyg som Kulturrådet tillhandahåller. Kultursamverkansmodellen följs även upp genom särskilda uppgiftsinsamlingar och dialoger med det samverkansråd som är kopplat till Kulturrådet.

Kulturplanens målsättningar utgör kriterier för regionala verksamhetsstöd. Anslag hanteras utifrån styrdokument för stödgivning. För verksamheter med större regionalt anslag tas uppdrag och prioriteringar fram och följs upp årligen i formaliserade samråd. För samfinansierade verksamheter tas ägardirektiv och uppdragsavtal fram gemensamt med stiftelsebildare samt aktieägare och verksamheterna följs upp utifrån ägarpolicy och gällande riktlinjer. Verksamheter inom kultursamverkansmodellen redovisar de regionala uppdragen i särskild ordning.

Samverkan

För effektiv samverkan är det viktigt med tydliga arbetsbeskrivningar, ansvar och planering i våra olika samverkansstrukturer. Årliga prioriteringar utifrån kulturplanens målsättningar tas fram i nätverk

Viktiga samverkansformer

Verksamheter med regionalt stöd bjuds in till dialoger i syfte att följa upp målsättningar samt möjliggöra utvecklingsåtgärder och initiativ.

Kulturforum Västernorrland är ett viktigt forum för kulturplanens och kulturarvsprogrammets genomförande eftersom målsättningarna kräver samverkan mellan kommunal och regional nivå. Kulturforum har till sitt syfte att främja kulturutveckling samt regional och interkommunal samverkan utifrån gemensamma målsättningar.

Formell dialog med de professionella utövarna genomförs samråd med representanter för medlemsorganisationerna i *Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnds* (KLYS) tillsammans med Region Jämtland Härjedalen.

Arrangörslyftet, en långsiktig samverkan där kommuner, Region Västernorrland och Scenkonst Västernorrland tillsammans växlar upp medel för kulturarrangemang i regionens kommuner.

Civilsamhällets aktörer är viktiga för kulturlivet. Region Västernorrland vill vara en aktiv partner i samarbetet med civilsamhället för att bidra till ett aktivt föreningsliv och en stark ideell sektor, som ger invånarna både social gemenskap och livskvalitet. Region Västernorrland samverkar huvudsakligen med distriktsorganisationerna som samlar lokala aktörer inom sin verksamhet. I kulturplaneprocessen bjuder Region Västernorrland in till bred samverkan i till exempel klusterdialoger.

Regionen samverkar på regional nivå genom olika kulturarvsnätverk kopplad till arkiv, bibliotek, hembygdsföreningar, kommuner, länsstyrelsen, museer med flera.

Samverkan sker fortlöpande med Länsstyrelsen Västernorrland genom implementering och uppföljning av det gemensamma strategiska kulturarvsprogrammet.

I *Konsulentnätverket* representeras alla kultur- och konstformer genom konsulenter eller andra roller med främjandeuppdrag. Nätverket är en förutsättning för att skapa regional samverkan och samordning över kultur- och konstformer, och för att kunna nå målsättningarna.

Kultur i Norr är de fyra nordligaste regionernas samverkansstruktur för konst- och kulturpolitisk utveckling, utifrån gemensamma målsättningar i det kulturpolitiska positionspapperet. Inom Kultur i norr genomförs bland annat mötesplatser, kunskapshöjande insatser och dialoger med viktiga aktörer. Samverkan inom olika konst och kulturområden sker bland annat genom kulturpolitisk samverkan, utbildningsinsatser, kollegialt utbyte, utvecklingsinsatser och utbudssamverkan. Västernorrland ser en styrka i att samverka med de övriga regionerna i norr utifrån gemensamma prioriteringar och förutsättningar.

Genom kommunalförbundet *Norrlands Nätverk för Musikteater och Dans (NMD)*, där regionerna Jämtland Härjedalen, Norrbotten, Västerbotten och Västernorrland ingår, görs musikteater och dans tillgänglig för alla i de fyra nordligaste regionerna. NMD fördelas statligt stöd för att skapa förutsättningar för turnéutbyte i de fyra nordligaste regionerna. De ensembler som ingår i nätverket är Norrlandsoperan, Norrdans, Barn- och ungdomsoperan inom Estrad Norr samt Piteå kammaropera.

Kartläggningar

När kunskap behövs för att identifiera nödvändiga förändringar och satsningar genomförs utredningar eller översyner så att förslag på förändringar och utveckling kan föreslås.

Begrepp och definitioner

Detta avsnitt avser att förklara och definiera begrepp som förekommer i kulturplanen.

Armlängds avstånd

Armlängdsprincipen syftar till att skapa förutsättningar för konstnärlig frihet genom att främja konstens oberoende ställning och att förespråka sakkunnighet vid konstnärliga bedömningar. Den politiska nivån ska möjliggöra förutsättningar för konsten och kulturen men inte styra innehållet.

Civilsamhället

De organisationer och enskilda utövare som verkar inom konst och kultur utanför konst- och kulturinstitutioner. Till civilsamhället räknas kulturföreningar av olika slag, liksom föreningar där kultur är en del av verksamheten, till exempel studieförbund, idéburna organisationer, ungdoms- och pensionärsorganisationer samt kyrkor och samfund.

Det fria kulturlivet

Till det fria kulturlivet räknas organisationer och enskilda utövare som verkar professionellt utanför konst- och kulturinstitutionerna.

Enprocentsregeln

Enprocentsregeln är en ekonomisk princip för investeringar som innebär att en procent av budgeten vid ny-, om- och tillbyggnationer av fastigheter, infrastruktur och offentliga miljöer investeras i konstnärlig gestaltning.

Folkbildning

Med folkbildning avses folkhögskolorna och studieförbunden.

Främjande

Främjande verksamhet fungerar som ett kitt mellan utövare, arrangörer, deltagare och publik.

Konstnär

Begreppet konstnär avser professionella utövare och upphovspersoner inom alla konstområden, till exempel dansare, författare, bildkonstnärer och filmare. Det används i regel synonymt med begreppet professionell kulturskapare. Som professionella verksamheter räknas kulturverksamheter vars personal i huvudsak är professionell. Begreppet konstnär kan i några fall specifikt avse bild- och formkonstnärer – det framgår i så fall av sammanhanget.

Konstpolitik

Konstpolitiken ska verka för att skapa goda förutsättningar och hållbara villkor för professionella kulturaktörer inom alla konstformer. Konstpolitik ska värna konstens självständiga ställning och egenvärde.

Konstnärlig frihet

Ett ideal som bygger på tanken att den konst och kultur som produceras i samhället så långt som möjligt ska reflektera fria kreativa processer och värderas utifrån sina konstnärliga kvaliteter.

Kulturaktörer

Med begreppet kulturaktörer menar vi alla aktörer inom kulturlivet. Det kan vara professionella, ideella, institutioner, enskilda utövare och arrangörer.

Kultur databasen

Kultur databasen är ett verktyg som vidareutvecklats av Myndigheten för kulturanalys, på uppdrag av Statens kulturråd, för att förenkla insamlingen av data från flera olika kulturområden.

Kulturliv

Begreppen kulturliv, kultursektorn eller kulturell infrastruktur används för att beskriva hela fältet av institutioner, kulturverksamheter, föreningar, kulturföretag, professionella kulturskapare och andra aktörer som tillsammans erbjuder möten med kultur och möjligheter till deltagande både som publik, besökare och utövare.

Kultursamverkansmodellen

Kultursamverkansmodellen innebär att varje region får en samlad summa statliga medel från Kulturrådet att fördela till regional kulturverksamhet i respektive region. Modellen började införas 2011 och har av regeringen beskrivits som en av de största kulturpolitiska reformerna.

Kulturens infrastruktur

Kulturens infrastruktur består av en rad aktörer som tillsammans möjliggör att kultur kan skapas och utvecklas. Det kan vara konstnärer, scener, arrangörer, lokaler, producenter, scentekniker, mötesplatser med flera. Till detta kan även läggas de stödsystem som möjliggör utbud, samarbetsmöjligheter och institutioner som bibliotek, konsthallar, studieförbund, kulturskola, museer. Ibland förekommer begreppet *kulturens ekosystem*, det synliggör det komplexa samspelet mellan de verksamma delarna inom kulturen.

Kulturens egenvärde

Begreppet avser kulturen för kulturens egen skull och att det konstnärliga uttrycket är ett mål i sig, d v s det ska inte i första hand tillföra något till andra områden och samhällssektorer. Konsten ska få skapas i sin egen rätt. Det hindrar naturligtvis inte att vi sprider eller tar del av kultur för att vi mår bra av det eller för att det skapar arbetstillfällen och tillväxt.

Kulturpolitik

Kulturpolitiken syftar till att skapa förutsättningar för ett levande och oberoende kulturliv. Det handlar om att främja delaktighet och tillgång till kultur.

MU-avtal

MU-avtalet är ett avtal som gäller för statliga institutioner men principerna är vägledande för alla utställningsarrangörer som får offentligt stöd. Det anger att ett enskilt avtal ska tecknas mellan arrangör och konstnär för konstnärens insatser och kostnader i anslutning till en utställning. MU-avtalet bestämmer ekonomisk ersättning till konstnärer, som till exempel bildkonstnärer, fotografer, konsthantverkare och tecknare för att ställa ut verk som konstnären äger.

Regionala kulturverksamheter

Begreppet avser de kulturverksamheter som uppstår statsbidrag inom kultursamverkansmodellen. Scenkonst Västernorrland AB, Riksteatern Västernorrland, Stiftelsen Läns museet Västernorrland, Föreningsarkivet Västernorrland, Näringslivsarkiv i Norrland, Regional Biblioteksverksamhet och Konst Västernorrland. I vissa fall används begreppet kulturaktörer som ett vidare begrepp som även kan inkludera verksamheter som inte är en del av kultursamverkansmodellen.